

Praleidę kelias savaites Juodkalnijoje, kuri pasitiko nekultūringais vairuotojais ir nemaloniais žmonėmis, keliauninkai Audrius ir Alma Sutkai savo kelionę po Balkanus tęsė Kosove. Čia, pasakoja „1000 pasaulio stebuklų“ projekto kūrėjai, vos įvažiavus akis bado pilno pakekės šiukšlių, bet taip pat iš karto pasijaučia šiltesnė atmosfera ir draugiški žmonės.

Visureigiu keliaujanti pora šį rudenį naršo Balkanų pusiasalį ir Kosovą jau trečioji jų lankoma valstybė – nors gali pasirodyti, kad šalia esančios ir panašia istorija besidalinančios šalys panašios viena į kitą, keliautojų patirtis rodo, kad kelių šimtų kilometrų atstumu gyvena labai skirtingos tautos. Pigaus maisto ir draugiškų žmonių Bosnija ir Hercegovina buvo gera kelionės pradžia, po kurios sekė priešingą išpūdį palikusi Juodkalnija. Trečioje šalyje vėl teko sutikti draugiškus žmones, nedideles kainas, skanų maistą ir, vieną vardiklį, nesikeičiantį visoje kelionėje – nuostabaus grožio gamtą, kurią ne tik pamatyti, bet ir pajauti padeda „Defender“ visureigis, tapęs namais ant ratų.

„Kosove žmonės šiltesni, domisi keliautojais, privažiuoja, klausia ar reikia pagalbos. Taip pat čia net vyresni, penkiasdešimties, kalba angliškai. Daugelis jų turėjo istoriją emigracijoje, gyveno JAV, Anglijoje, Šveicarijoje. Kai kurie turi verslus ar kažkokią sąsają Šveicarijoje, labai daug šios šalies vėliavų, automobilių šveicariškais ar angliškais numeriais, – pasakoja A. Sutkus ir sako, kad Kosovo gyventojams labai įdomūs turistai, nes skirtingai nei Juodkalnijoje, čia keliautojų ir turistų beveik nėra, – Važiuojant su „Defender“ per senamiestį jaučiamės kaip baltos varnos, nes keliautojų nėra. Matėme kelias motociklininkų grupes, bet daugiausiai visur tik vietiniai žmonės. Galbūt kitokia situacija vasarą, nes kalnų regione labai jaučiasi temperatūros skirtumai skirtingais sezonais.“

Kitokia gamta ir naujas identitetas

Keliauninkai sako, kad Juodkalnija išlepino ypatingai gražiais gamtos vaizdais ir lyginant su ja, Kosovo vaizdai ne tokie išpūdingi. Tačiau įdomu pažinti sąlyginai naują šios šalies identitetą, kuris susideda iš susipinančių Albanijos ir Serbijos grėsmių. Kosovas vis dar kelių valstybių nepripažintas kaip atskira valstybė, dirba taikdariai ir Jungtinės Tautos – Serbija bando Kosovą prisijungti atgal prie savęs ir kai kuriuose miestuose matosi didžiulė skirtingų šalių įtaka.

„Vienoje upės pusėje serbiška, kitoje – albaniška miesto dalis. Tai vaikščiojant albaniškoje dalyje jautiesi kaip Frankfurte, o perėjus į serbišką pasijauti kaip Kaliningrade. Sunku net suprasti dėl ko toks skirtumas“, – sako A. Sutkus ir pasakoja, kad šalyje kaip tik artėjo rinkimai ir vienoje dalyje rinkiminės agitacijos kaip normalioje demokratiškoje valstybėje, kai kitoje pusėje propaguojama tik viena partija, primenanti sovietinius laikus.

„Apsilankėme vienoje gimnazijoje, kur vyko vaikų pasirodymai, atsiskaitymų vakaras. Tai vaikai grojo, dainavo „Katiušą“. Viską filmavome negalėdami patikėti, bet sunku suprasti kur tie žmonės, ką galvoja. Tai Kosovas labai kovoja už buvimą europietišku, bet Serbiška jėga, ateinanti su dideliais pinigais, bando tiesiog perplėsti tą šalį“, – patyrimais dalinasi A. Sutkus ir sako, kad taip pat kaip Bosnijoje ir Hercegovinoje, dalis vietinių važinėja su Serbskos respublikos valstybiniais numeriais.

Skirtingose pusėse vyrauja ir skirtingos religijos: Serbska respublika ortodoksiška, o Albaniškoje pusėje – musulmonai: „Ir čia iš karto ramybė, žmonės paprasti, skanus maistas. Aišku, visur mečetės, maldos ir tarp šių dviejų pusių yra susipriešinimas, bet žmonės malonūs, labiau išprusę, domisi mumis kaip atvykėliais ir tikisi, kad jų valstybė kils iš pelenų ir viskas vystysis.“

Taip pat, pasakoja keliautojas, kadangi šalis ne tokia populiari tarp turistų, tai pastebima ir kainose – daržovės ir vaisiai kelis kartus pigesni nei Juodkalnijoje.

Iš vasariškų karščių į žiemiškus kelius

Visureigiu Kosovą tyrinėję keliautojai sako, kad pabuvus čia savaitę laiko jau pradėjo galvoti apie važiavimą toliau pagal savo maršrutą. Šalis nedidelė, lankytinų objektų nėra daug, tačiau išpūdžių buvo pakankamai ir vienas jų – minusinė temperatūra, plikledis ir užklupusi žiema.

A. Sutkus džiaugiasi, kad „Defender“ apautas grubiomis, sudėtingiems paviršiams pritaikytomis padangomis, nes šioje kelionės atkarpoje teko įveikti ir pirmuosius kilometrus apsnigtuose kalnų keliuose. Taip pat gelbėja ir autonominio salono pašildymo sistema, dėka kurios patogiu automobilyje dirbti ar tvarkyti paprastus buitinius reikalus.

„Vasarinį keliavimą prispaudė trumpas žiemos etapas. Turėjom nulinę temperatūrą, šlapdribą, sniegą. Kaip šiemet anksti patyrėme vasarą Kambodžoje, taip dabar anksti ir netikėtai sutikome žiemą. Balkanuose tikiesi šilto rudens, spalvų, arbūzų ir kriaušių, o čia per vieną dieną žiemoje“, – juokiasi A. Sutkus ir sako, kad jau važiavo į parduotuves ieškoti žieminės avalynės.

Kalbėdamas apie kelius visureigių žinovas atkreipė dėmesį, kad vietiniai čia geruose, asfaltuotuose keliuose ir net greitkeluose važiuoja mažesniu greičiu nei leidžiama ir turbūt tai daro dėl taupumo sumetimų. Įvažiavus į miestą eisme prasideda minimalus chaosas, bet, pavyzdžiui, žmonės per perėją vairuotojai praleidžia labai disciplinuotai.

„Šį kartą niekas nerodė vieno piršto, žmonės pakankamai kultūringi eisme ir beveik nesigirdi pypsinių. O tas minimalus chaosas šiek tiek primena Azijos gatves, kai iš pirmo žvilgsnio sunku suprasti kas vyksta, bet kažkaip viskas gaunasi be didesnių iššūkių“, – apie Kosovo eismą pasakojo keliautojas ir užsiminė, kad aplink pagrindinius miestus galima sutikti ir itin prabangių modelių, nors automobilių parkas pakankamai senas, kaip ir kitose Balkanų šalyse.

Nepaisant to, kad šalis nedidelė, keliautojas sako, jog Kosove tikrai verta pabūti. Čia įdomu aplankyti hamamus, mečetes, kurias galima pamatyti ir kitose anksčiau Osmanų imperijai priklausiusiose valstybėse. O taip pat Kosove jaučiasi karinė praeitis, gausu paminklų kariams, šeimos dar atsimena partizanines kovas ir vidinė žmonių įtampa jaučiama, bet tai nenustelbia jų šilumo ir draugiškumo. Toliau poros maršrute Makedonija ir Albanija, po kurių laukia kelionė namo.

